

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 3.20.14

**Inventaris van de familiepapieren van
het Geslacht Van Egmond, 1572-1590
en z.d.**

Versie: 15-12-2020

J. Fox

Nationaal Archief, Den Haag 1961

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
De verwerving van het archief.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Afgescheiden archiefmateriaal.....	9
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
Philips prins van Gavre, graaf van Egmond.....	11
Jkvr. Françoise van Egmond.....	12
Johan heer van Matenesse.....	13
Aanhangsel.....	14

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Familiearchief Van Egmond

Archiefbloknummer:

35014

Omvang:

11 inventarisnummer(s); 0,10 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Egmond, Van

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief bevat acht brieven gericht aan leden van de familie Van Egmond, t.w. aan Philips prins van Gavre, graaf van Egmond; aan jkvr. Françoise van Egmond en aan Johan heer van Matenesse.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Familiearchief Van Egmond, nummer toegang 3.20.14, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Egmond, van, 3.20.14, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Van het geslacht der heren, latere graven van Egmond, dat zo'n belangrijke rol in de Nederlandse geschiedenis heeft gespeeld, bevindt zich het hoofdarchief - voor zover bewaard gebleven - in de Archives Nationales te Parijs ¹. Een van de bestanddelen is een archiefinventaris van 1718, waarvan sinds 1960 een fotokopie berust in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief.

Brieven gericht aan leden van het geslacht van Egmond, die niet tot het hoofdarchief hebben behoord of daarvan zijn afgedwaald, werden 8 april 1859 door de boekhandelaar G. Theod. Bom op een auctie in het lokaal Diligentia, Kalverstraat E 274 te Amsterdam verkocht. Ze waren afkomstig uit de bekende verzameling van C. van Alkemade en P. van der Schelling. Ten gevolge van de verkoop zijn deze brieven helaas verspreid geraakt. Zeven ervan met nog een achtste gericht aan de heer van Matenesse heeft het Algemeen Rijksarchief ten slotte verworven ingevolge een ruilvereenkomst met de abt van de Regale Abdij van St. Adelbert te Egmond-Binnen (Aanwinsten van het A.R.A. Derde Afdeling 1960 XII). Het zijn de nrs. 36, 49, 64, 78, 79, 84, 129 en 253 uit de gedrukte veiling-catalogus. Ze worden in deze inventaris nader beschreven.

De acht brieven dateren uit de jaren 1572-1590. Een is gericht aan Philips prins van Gavre, graaf van Egmond; twee aan jkvr. Françoise van Egmond; een vierde aan een zonder voornaam aangeduide freule van Egmond, die vermoedelijk toch ook weer Françoise zal zijn. Philips en Françoise waren kinderen van de beroemde Lamoraal, graaf van Egmond, die in 1568 op last van de hertog van Alva werd onthoofd ². Ten slotte is de jongste van de acht brieven gericht aan Johan heer van Matenesse. Deze was executeur-testementair van Jkvr. Françoise van Egmond († 1589) en het is aannemelijk, dat hij alle brieven uit haar nalatenschap in die hoedanigheid onder zich heeft gehad ³. Hoe ze sindsdien terecht gekomen zijn in de verzameling van C. van Alkemade en P. van der Schelling, valt niet meer na te gaan.

Zo onzeker als de lotgevallen van het merendeel der brieven sedert 1859 moet zijn, de acht meergenoemde moeten toen zijn aangekocht door gravin Nahuys. Dit kan worden afgeleid uit een getypt blad met aantekeningen, dat zich bij de

---

1 P.J. Blok "Verslag aangaande een voorlopig onderzoek te Parijs naar archivalia belangrijk voor de geschiedenis van Nederland op last der Regeering ingesteld" ('s-Gravenhage 1897), blz. 49-51. G. Busken Huet en J.S. van Veen "Verslag van onderzoekingen naar archivalia te Parijs belangrijk voor de geschiedenis van Nederland op last van der Regeering ingesteld" ('s-Gravenhage 1899), blz. 81-133.

2 Men zie in het algemeen voor de familieverhouding in het huis Egmond: A.W.E. Dek "Genealogie der heren en graven van Egmond" ('s-Gravenhage 1958).

3 Onder de stukken betreffende het huis Egmond, die zich bevinden bij de papieren van de landsadvocaat J. van Oldenbarnevelt, zijn er enkele, die betrekking hebben op de boedel van Jkvr. Françoise van Egmond (Archief van de Staten van Holland en West-Friesland inv. nr. 2616). Hieruit blijkt, dat de heer van Matenesse executeur-testementair was.

stukken bevindt. De belangstelling van de gravin voor het huis van Egmond ging zo ver, dat ze ook een akte van 5 september 1580 betreffende leden van dit geslacht kopieerde.

De betrokken kopie, die door het Algemeen Rijksarchief tezamen met de brieven was verworven, is in een aanhangsel tot de inventaris opgenomen. Op de omslag, waar de stukken aan de Algemene Rijksarchivaris werden toegezonden, staat de naam: I. Diepenbroek. Aangenomen mag worden, dat de Heer Diepenbroek eigenaar is geweest vóór de stukken aan de abt van Egmond overgingen.

In 2011 heeft het Nationaal Archief uit handen van het Haags Gemeentearchief twee 16de eeuwse brieven ontvangen ter aanvulling op het Familiearchief van Egmond. Deze brieven zijn mogelijk afkomstig uit dezelfde verzameling van C. van Alkemade en P. van der Schelling als de eerder verworven acht brieven. Deze twee brieven zijn opgenomen als inventarisnummers 10 en 11.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De rechtstitel is (nog) onbekend.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

AFGESCHIEDEN ARCHIEFMATERIAAL

Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt, dat de abt van Egmond bij de zelfde gelegenheid aan het Algemeen Rijksarchief twee brieven overdroeg van Anna van Nieuwenaar, vrouwe tot Brederode, tot Vianen en ter Ameyde, en van Anna Maria gravin van Hohenlohe-Langenburg resp. van omstreeks 1528 en 1629 aan niet bij naam genoemde geadresseerden. Deze brieven, die niet van de auctie van 1859 afkomstig zijn, bleken met de overige geen verband te houden en konden dus beter elders worden ondergebracht ⁴.

---

4 Bij nader onderzoek is vast komen te staan, dat de brief van de gravin van Hohenlohe-Langenburg gericht moet zijn aan Hugo de Groot. Deze is daarom gevoegd bij de Collectie Hugo en Willem de Groot, die bij de Eerste Afdeling van het Algemeen Rijksarchief wordt bewaard, tweede supplement inv. nr. 1, terwijl de brief van de vrouwe van Brederode een plaats kreeg in de Handschriftenverzameling van de Derde Afdeling onder nr. 1600.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

PHILIPS PRINS VAN GAVRE, GRAAF VAN EGMOND.

Geboren in 1558. Kolonel in dienst der Staten-Generaal in 1576, koos de Spaanse zijde in 1579. Stadhouders van Artois, ridder in de Orde van het Gulden Vlies. Gesneuveld bij Ivry 14 maart 1591. Zijn huwelijk met Maria van Hornes was kinderloos.

- 1** Brief van G. van Borsele aan Philips prins van Gavre, graaf van Egmond, uit Augsburg. Franse tekst.
17 oktober 1574 1 stuk
Beschadigd.
- 10** Brief van Hercules Brugmans, 1573 december 15 geschreven te Antwerpen, aan de Graaf van Egmond waarin hij als voormalige leraar van de graaf de hoop uitspreekt dat deze zijn studies zal voortzetten en zorg zal dragen voor zijn moeder, ontvangen te Wenen. Franse tekst.
3 februari 1574 1 stuk

JKVR. FRANÇOISE VAN EGMOND.

Ongehuwd overleden, begraven in de Hofkapel te 's-Gravenhage 12 juli 1589. Voor zover de brieven de voornaam der geadresseerde niet vermelden, zouden ze ook aan een van haar zusters gericht kunnen zijn, hoewel het archivalisch verband dit toch minder waarschijnlijk maakt.

- 2-3** Brieven van Adrienne de Hamal en Marguerita de Noielle aan Jkvr. Françoise van Egmond, resp. uit Atrecht en uit Bergen in Henegouwen. Franse tekst.
6 oktober 1572 en 18 augustus (z.j.) 2 stukken
2 Eerste stuk
3 Tweede stuk
- 11** Brief van Jan [heer] van Schagen te Heemstede aan de gravin van Egmond te 's-Gravenhage in antwoord op een brief van de gravin over onmin met een jongere zuster berichtend dat de keurvorstin de zuster gemaand heeft haar hartstochten tot bedaren te brengen. Franse tekst
4 mei 1588 1 stuk
- 4** Brief van Leonora van Egmond, echtgenote van George van Hornes, graaf van Houtkercke, uit 's-Gravenhage aan haar zuster Jkvr. van Egmond. Franse tekst.
2 augustus 1580 1 stuk
Beschadigd.
- 5** Brief van Françoise de Revel uit Delft aan Jkvr. van Egmond te 's-Gravenhage. Franse tekst.
1 november 1586 1 stuk
- 6** Brief van Florentyna van Culenborch - vrouwe van Matenesse - uit 's-Gravenhage aan Jkvr. van Egmond te Dordrecht. Nederlandse tekst.
16 november 1588 1 stuk
- 7** Brief van Wilhelmina van Haefthen - vrouwe van Brederode - uit 's-Gravenhage aan Jkvr. van Egmond. Franse tekst.
23 november (z.j.) 1 stuk
Een zinspeling in deze brief op "madame de Matenes" wekt het vermoeden, dat dit schrijven - evenals het voorgaande - van 1588 is.

JOHAN HEER VAN MATENESSE.

Geboren in 1533, lid van Ridderschap van Holland en West-Friesland, overleden in 1602. Gehuwd met Florentyna van Culenborch. Executeur-testamentair van Jkvr. Françoise van Egmond.

Brief van Maria van Hornes - gravin van Egmond - uit het kasteel La Hamaide in Henegouwen aan de heer van Matenesse ter aanbeveling van haar neef, de jonge graaf van Houtkercke. Franse tekst.

17 april 1590

1 stuk

Voorheen inv.nr. 8.

Verplaatst naar Archief familie van Matenesse, 3.20.39., inv.nr. 32BIS.

AANHANGSEL**9**

"Acte passé entre Françoise d'Egmond, Sabine d'Egmond et Lamoral d'Egmond d'une part et Josse Borluut d'autre part concernant la délivrance de Lamoral d'Egmond et de Gilles Borluut", 1580.

Afschrift uit de 19e eeuw.

1 stuk

Dit afschrift is ontleend aan de gedrukte tekst bij Ph. Kervijn de Volkaersbeke en J. Diegerick "Documents historiques inédits concernant les troubles des Pays-Bas 1577-1584" II (Gent 1849) blz. 125-126 onder 10. CCCVIII, die teruggaat op de oorspronkelijke akte in het familie-archief Borluut. Zie voor facsimiles van de handtekeningen onder deze akte planche I achterin dit deel.